

AHSS203
Toplumsal Cinsiyet Dersi
Medya Modülü

Doç.Dr. Nurten Kara
İletişim Fakültesi

“Kadının medyada temsili”

- kadını baskı altında tutan hayat pratikleriyle ilişkisini anlama çabasına önem atfedilmiştir.
- medyadaki kadın temsillerinin dönüşümü için müdahalelerde bulunmuştur.

Medya alışmaları

- 1. Kadınların nasıl ne niçin baskı altında tutulduğunu anlamaya çalışır
- 2. Kadınların özgürleştiği ve cinsiyet rollerine ilişkin sterotiplerin ortadan kalktığı bir toplum tahayyül eder.
- 3. Kadının baskılanmasını toplumun temel çelişkisi olarak kavrayan bir dünya görüşüne sahiptir

iletişim çalışmaları alanında kültürelci
perspektif medya temsilinin “inşacı”
olduğu üzerinde durur

- Yani “toplumsal”ı yansıtaktan çok inşa ettiği
görüşünü ne çıkarmıştır.
- kadınların toplum hayatındaki ikincil konumunu
pekiştiren bir toplumsallığın sembolik yeniden
retimi

medyada kadının temsili ile ilgili üç temel nokta

- 1. Kadınların medya sektöründeki varlığı
- 2. Kadınların medyada temsil edilme biçimleri
- 3. Medya ürünlerinin kullanıcıları/tüketicileri olarak kadınlar.

Medyada kadın istihdamı

- 1940'ların sonunda, ABD'de televizyon haber bültenlerinin tümüne bakıldığında sadece bir kadın muhabiri
- Ekranda görünen kadın muhabir sayısı, 1960'da, şebeke başına bire çıkmıştı.
- medya sektöründeki kadın istihdamına yakından bakıldığında "düşük" statülerdeki kadınların oranı hızla artarken karar verici konumlardaki kadınların oranının dikkate değer ölçüde düşük kaldığı görülüyordu.
- Baş editör veya haber müdürü konumundaki kadınların ya da gazetecilik okullarının dekanları ya da müdürlerinin arasında kadınların oranı %10'nun altında idi.
- 1990'ların başında yapılan bir araştırma ilk sayfa haberlerinin üçte ikisinin ve televizyon haberlerinin %85'inin erkekler tarafından sağlandığını ortaya koyuyordu.
- Hollywood'da üst düzey yöneticilerin % 90'ı, prime time televizyonunda ana rollerde görülenlerin üçte ikisi ve televizyon reklamlarını seslendirenlerin %90'ı erkekti (Rhode, 1995).

Türkiye'de

- yaygın günlük gazetelerin genel yayın yönetmenlerinin tamamı erkektir.
- Haber kaynaklarının sadece %18'i,
- köşe yazarlarının sadece %12'si kadındır.
- TV ana haber bültenleri yönetim kadrolarının sadece %16'sı kadındır.
- TV ana haber bülteni yorumcuları (*anchorman*) arasında da kadın neredeyse bulunmamaktadır.
- Ana haber bültenlerinde dış seslerin sadece %25'i kadındır.

Kadın ve erkek programlarının temsili

- erkek editörler erkeklere daha çok hitap eden konulara öncelik vermeye devam etmiştir.
- kadınsı olduğu kabul edilen türlerin “değersiz” addedilmesi eğilimi de bu bağlamda oldukça anlamlıdır.
- Erkeklerin yaygın biçimde izlediği kimi tartışma ve spor programlarının “düzeyi” çoğu kez hiçbir eleştirinin konusu olmadığı halde, kadın programları en ağır eleştirilere hedef olabilmektedir.
- Kadın programlarını banal, rahatsız edici, sakıncalı programlar olarak etiketleyen ve bu programlara müdahale edilmesi gerekliliğine vurgu yapan tutumların, kadını toplumsal alanda yok sayıcı, baskılayıcı tutumla ilişkisi üzerine de düşünülmalıdır.

Kadının medya tüketicisi olarak konumu

- Feminist medya çalışmaları bir yandan medyadaki eril söylemler ve eril şiddeti kültürel ve yapısal sorunlarla ilişkili olarak deşifre ederken,
- bir yandan da kadın izleyicinin konumuna yakından bakmak gibi güç bir işi başarmıştır.
- Kadınların, sanıldığığının aksine, medya metinlerini bir “kaçış” güdüsüyle ve pasif bir biçimde tüketmedikleri, bu metinleri son derece aktif bir biçimde kadın deneyiminin ve kadınlararası ilişkinin bir parçası haline getirdikleri bu araştırmalarla açığa çıkmıştır.

Türkiye’de kadınlar ve medya

- Geniş bir kadın nüfusu, kadın erkek ilişkileri söz konusu olduğunda, kendilerine söz ve yaşam hakkı tanımayan bir geleneğin ve törelerin baskısı altındadır.
- Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı tarafından Haziran 2008’de açıklanan *Töre ve Namus Cinayeti Raporu*’na göre; son beş yılda “namus” nedeniyle işlenen cinayetlerin sayısı bini geçmiştir.
- Raporda 2002 yılında 150 olan töre cinayeti sayısının 2007 yılında 220’ye yükseldiği belirtilmektedir ve bu cinayetlerin %9’unu çocuklar işlemektedir.

Türkiye'de medyada kadının temsiliyle ilişkili sorun

- eşitlikçi bir temsil sorunu olmanın ötesine geçer;
- kadınların yaşam hakkını ve kadın cinselliğini yok sayan bir gelenek ve kültürün medyada nasıl yeniden üretildiği ya da pekiştirildiği sorununa dönüşür.

haberlerdeki özensiz dil kullanımı veya canlandırmalar

- gelenek, töre, namus saikiyle işlenen cinayetlere adeta meşruiyet atfedildiğini sıklıkla dile getirmektedir.

Örneğin:

- “namus cinayeti”
- “kıskanç koca”yla ilgili haberi şu başlık altında vermişti;
- “fettan kadın iki erkeği birden yaktı”. Bu örnekte hemen her zaman olduğu gibi, sadece ölen sevgili ile hapse giden koca “kurban” olarak görülüyor ve kadının da öldürülmüş olduğu gerçeği büsbütün gözardı ediliyor
- Üstelik bütün suç da bu “fettan kadın”a yükleniyor.

tecavüz haberleri

- “gece eğlencesinden dönen kadın” veya “alkollü genç kız” gibi tanımlamalar yerleştirilerek, bu kadınların adeta kendilerine yapılan saldırıları kışkırttıkları ya da bunu hak ettikleri ima edilmektedir.
- Tecavüz haberlerinde mağdur kadınların suçlu gibi sunulduğu konusu kadın örgütlerinin mütemadiyen dikkat çektiği bir konudur.
- Kasım 2008’de medyaya bir çağrı yapan Kadınların Medya İzleme Grubu (MEDİZ), özensiz bir haberciliğin tecavüz suçuna iştirak etmek anlamına geldiğinin altını çizmiştir .

tecavüz haberleri ile ilişkili olarak

- Kamuoyunu bilgilendirme açısından özel bir önemi ya da yararının olmadığı durumlarda tecavüz, taciz, istismar gibi suçlar haberleştirilmemelidir.
- Tecavüz gibi cinsel suçlar kamuoyunu bilgilendirme açısından özel bir önem taşıdığına da, mağdurun izni olmaksızın yayınlanmamalıdır.
- Özel bir önem taşıyan ve mağdur tarafından yayınlanmasına onay verilen tecavüz, taciz, istismar haberlerinde de mağdurun kimliğine dair açık ya da örtük bu kimliği deşifre edecek hiçbir bilgi verilmemelidir.
- Tecavüz gibi cinsel suçların yukarıdaki koşullar doğrultusunda haberleştirildiği durumlarda, suçun işlenişine dair hiçbir ayrıntıya yer verilmemeli, suç reyting-tiraj gibi gerekçelerle pornografi malzemesi haline getirilmemelidir.
- Televizyonlarda da, suçun ayrıntılarıyla kurgulanmış canlandırmalarına yer verilmemelidir.
- Bu tür suçların 'nedenleri' suçu meşrulaştırıcı biçimde araştırılmamalı, tecavüzcülere, tacizcilere ve bunların işledikleri suçu savunan ifadelerine yer verilmemelidir.
- Gazeteler, kadınları metalaştıran arka sayfa güzeli ve benzeri fotoğraf, görsel kullanımına son vermelidir.
- Başta internet medyası olmak üzere tüm medya özel hayatı teşhir ve ifşaat alanı olmaktan çıkarılmalı, özel hayatı, kadınların duygusal-bedensel zihinsel dokunulmazlığını ihlal eden haberlere yer verilmemelidir.

Tecavüzü masumlaştıran dil kullanımı

- Haziran 2014 tarihinden itibaren gazetelerde geniş biçimde haberleştirilen, 14 yaşındaki bir çocuğa tecavüz edilmesi iddiası dört gazetede etik ihlallerle verilmiştir:
- Bu gazeteler hem zanlıları hem de tecavüz mağduru konumundaki çocuğu mağdur edecek şekilde haberler yapmış,
- Ayrıca, bazı gazetelerin tecavüzü masumlaştıracak bir dil kullanmışlardır.

Haberal Kıbrıslı Gazetesi, 12 Haziran 2014

- tarihinde, gerçeği yansıtmayan “toplu tecavüz” başlığıyla olayı ilk duyuran gazete oldu. Gazete ertesi günkü yayınında bu iddiasını düzeltmek durumunda kaldı.

Diyalog gazetesi, 13 ve 14 Haziran 2014 tarihli haberlerinde

- Ceza Yasası'ndaki yeni düzenlemeye göre, isnat edilen şekliyle “cinsel tecavüz” kapsamına giren bu olayı “cinsel ilişki” olarak aktardı.
- Ayrıca gazetenin, çocuğun farklı cinsel eğilimleri olduğu, sosyal paylaşım sitesinde kadın ismi ve fotoğraflarıyla farklı bir hesap açtığı, burada arkadaşlık kurduğu kişilerle cinsel ilişkiye girdiği, geceleri gay barlardan çıkmadığı, evde peruk ve kadın çamaşırları bulundurduğu gibi hususları öne çıkararak, tecavüz isnadını masumlaştırıp mağdura suç yüklemiştir.

Halkın Sesi gazetesi 14 Haziran 2014 haberinde

- mahkeme önünde toplanan zanlı yakınlarınının 14 yaşındaki çocuğun kimlik sorunu yaşadığı, çocuğun etek giyip kadın gibi süslendiği, erkeklerle birlikte olmayı kendisinin istediği gibi iddialarını vererek, tecavüz suçunu masumlaştırdı

Star Kıbrıs gazetesi, 14 Haziran 2014 tarihli haberinde

- “Suç aynı yasa farklı” şeklinde yanıltıcı bir başlık kullandı.
- Ceza Yasası’nda yapılan değişiklikten sonra erkekler arası rızaya dayalı cinsel ilişki suç olmaktan çıkarıldı, ancak erkeklere karşı da cinsel tecavüz suçu Ceza Yasası’nda yer aldı.
- Söz konusu olayda, gazetenin iddia ettiği gibi iki aynı suç yoktur. Erkekler arası cinsel ilişkinin suç sayılması ile çocuğa karşı cinsel tecavüz suçlarını aynı suç saymak doğru bir yaklaşım değildir.

23 Ekim 2014 Yeni Düzen

Ödül tecavüzün başkentine gitti

Avrupa Parlamentosu tarafından her yıl verilmekte olan Sakharov Düşünce Özgürlüğü Ödülü'nün bu yılki sahibi, Kongolu jinekolog Denis Mukwege oldu.

Geçtiğimiz hafta sahibini bulan Nobel Barış Ödülü'nün de bu yılki güçlü adaylarından biri olan doktor Mukwege'nin bu ödüle layık görülmesinin nedeni, kadınlara yönelik cinsel şiddet karşıtı mücadelesi.

Mukwege, Kongo'da son 20 yıldır devam eden iç savaş sırasında çetelerin toplu tecavüzüne uğrayan ve sakat bırakılan yaklaşık otuz bin kadını, kurduğu Panzi adlı özel bir hastanede tedavi ederek hayata kazandırmış.

Tecavüzün bir savaş silahı olarak kullanılmasına karşı güçlü bir kampanya yürüten ve gerek Kongo Cumhuriyeti siyasi liderliğine gerekse uluslararası topluma, bu barbarlığı durduramadıkları için yönelttiği yoğun eleştirilerle sesini yükselten Mukwege, insan hakları aktivistlerince bir kahraman olarak anılıyor.

Demokratik Kongo Cumhuriyeti, tecavüzün bir savaş silahı olarak en yoğun biçimde kullanıldığı ülkeler arasında, hatta 'tecavüzün başkenti' olarak nitelendirilmekte.

2011 yılında yapılan bir araştırmaya göre Kongo'da her gün 1100 kadın tecavüze uğruyor; yani saatte 48 tecavüz!

Son dönemde yapılan bir başka araştırma ise ülkede yaşayan kadınların %39'unun, erkeklerin ise %24'ünün, hayatları boyunca en az bir kez tecavüze uğradığını ortaya çıkarmış.

Kongo'da yakın geçmişte yaşanan en büyük toplu tecavüz vakalarından biri, 2010 yılında, ülkenin doğu bölgesindeki Luvungi kasabasında meydana gelmiş.

4 gün boyunca süren bu toplu tecavüz 'seansının' mağdurları, en yaşlısı 110 yaşında bir kadın, en genci ise bir aylık erkek bebek olan toplam 242 kişi.

Avrupa Parlamentosu tarafından Denis Mukwege'ye verilen bu ödül, bir anlamda Kongo'da yaşanmakta olan bu vahşete karşı sürdürülen mücadeleyle dayanışma anlamı taşısa da, uluslararası toplumun bu ülkede yaşananları durdurabilecek adımları atamıyor oluşu, ödülü 'sembolik' olmaktan öteye taşıyamıyor, dünyanın bu 'ayıbını' örtemiyor.

Bir hırsızın öldürdüğü müzisyen Değer Deniz

- 39 yaşında, müzik yapan, masajla uğraşan yalnız bir kadın, İstanbul Beyoğlu'ndaki evinde, 17 yaşındaki bir hırsızın vahşi saldırısına uğrayıp öldürüldü. Olaydan hemen sonra, çevredeki mobese kameralarında tespit edilince hemen yakalanan katil zanlısı, ellerini şarj kablosuyla bağladığı kadını, çantasının askısıyla boğmuştu. Sonra da talihsiz kadının 165 lirası ile hayatını kazanmasını sağlayan klarnetini çalıp kaçmıştı.

Takvim Gazetesi

- “Beyoğlu’nda müzisyen Değer Deniz’den haber alamayan erkek kardeşi, ablasının evine gitti. Kapı açılmadı. Çilingirle girince, koridorda ablasının cesediyle karşılaştı. Genç kadının ellerinin telefon şarj kablosuyla bağlanmış olduğu ve darp edildikten sonra çanta kayışı ile boğularak öldürüldüğü ortaya çıktı. Emniyet soruşturmayı derinleştirdi. Kadının müzisyenlik ve ses sanatçılığı dışında **‘Masaj Terapi Danışmanlığı’** da yaptığı öğrenildi.
- Çevredeki kamera kayıtlarını toplayan ekipler, daire kapısında zorlama izine rastlamadı. Herhangi bir hırsızlık olayının da yaşanmadığı tespit edildi. Bu bulguların, Değer Deniz’in **tanıdık biri tarafından öldürüldüğü ihtimalini** kuvvetlendirdiği belirtildi. Yıllardır müzikle uğraşan ve 2012’de ‘Bekle’ adlı bir albüm çıkaran Değer **Deniz’in ‘Sabetaycı’ olduğu** ve zaman zaman bazı yakın arkadaşları ile ev ve **iş yerlerinde toplanarak ‘Sabetay’ inancı** doğrultusunda bazı **dini ayinler düzenledikleri** ileri sürüldü.
- Cinayet Masası Dedektifleri, Değer Deniz’in söz konusu ayinlere katıldığı yönündeki iddialar üzerine, yakın çevresini mercek altına aldı. **Polis, kadının yakın bir arkadaşı veya arkadaşları tarafından karanlık ortamlardaki ayinler esnasında öldürüldüğü ihtimalini değerlendirmeye başladı.** Araştırmalar sonucu Değer Deniz’in katil zanlısı belirlendi. Ancak kimliği açıklanmadı.”

- **İma üstüne ima**
- Gazete, birinci sayfasına haberi “Gizli ayinde öldürüldü” diye taşımıştı.
- İnternet sitesinde de “Ayin şüphesi” başlığı vardı.
- Haberdeki “Karanlık otamlardaki ayinler sırasında öldürüldüğü” ifadesi imalıydı.
- Habere eklenen “Masaj terapi danışmanlığı” ifadesi “tırnak içinde ve siyah harflerle” yazılarak, farklı çağrışımlara gönderme yapılmıştı.
- Haberin devamında, Sabetaycılık hakkında da uzun uzun bilgiler verilmişti.
- -----
- Evine giren 17 yaşındaki hırsızın öldürdüğü kadın, bir anda “Karanlık ortamdaki bir ayinde” öldürülmüş, “Şarkıcı”, “Masajcı” olarak yansıtılmıştı. Avukatlar, haberdeki yalanların düzeltilmesi ve haberin internet sitesinden çıkarılması için Takvim Gazetesi’ne gittiler, yasal yollara da başvurular. Ancak aradan geçen 4 ayda haber, ne düzeltildi, ne de çıkarıldı.

Basın Meslek İlkeleri'nin 8 maddesi ihlal edildi

- Bunun üzerine ailenin avukatı Hülya Gülbahar, Basın Konseyi'ne başvurdu ve hem muhabir Emir Somer'in, hem gazetenin hem de Genel Yayın Yönetmeni Ergun Diler'in kınanmasını istedi.
- Avukat, haberin Basın Konseyi Basın Meslek İlkeleri'nin 16 maddesinden 13'ünü ihlal ettiğini de öne sürdü.
- Basın Konseyi Yüksek Kurulu, önceki günkü toplantısında başvuruyu görüşüp, 13 değil ama 8 Basın Meslek İlkesi'nin ihlal edildiğine oybirliği ile karar verdi.
- Kısaca bir muhabir, **tek bir haberinde Basın Meslek İlkeleri'nin 8 maddesini ihlal ettiği için kınandı**. Ve bu kınamanın, 8 madde yönünden Basın Konseyi tarihinde rekor karar olduğu belirtiliyor.

Milliyet gazetesi

- “Fransız Futbol Federasyonu, **bayan** futboluna ilgi çekmek için çareyi milli takım oyuncularının objektiflere çıplak poz vermesinde buldu. Başlatılan sıra dışı kampanyada kullanılan ve Fransa sokaklarını süsleyen fotoğrafların altında **bayan** futboluna ‘ilgisiz olmakla’ suçlanan Fransız kamuoyuna, ‘maçlarımızı seyretmeye gelmeniz için bunu mu yapmamız gerekiyor?’ sorusu yöneltiliyor.”

İnsan ticareti haberlerini yaparken gazetecilerin kendilerine sorması gereken sorular

Bir gemi dolusu Nataşa geliyor

Hürriyet, 19 Eylül 1998

Rusya'daki ekonomik krizden işsiz kalan kalabalık bir Nataşa grubu önceki gün, Soçi Limanı'ndan kalkan bir feribotla Trabzon'a hareket etti.

Nataşa'ların yola çıktığını, Rus Gazetesi Trud duyurdu. Gazeteye göre, Rusya'yı iflasın eşiğine getiren ekonomik kriz, "Gece kelebekleri" denilen fahişeleri de çok fena vurdu. Bir gecede binlerce dolar harcayan Rusya'nın yeni zenginleriyle ilişki kuran profesyonel ve amatör fahişeler, para piyasadan çekilince kendilerine yeni alanlar aramak zorunda kaldılar.

.....

İnsan ticareti haberlerini yaparken gazetecilerin kendilerine sorması gereken sorular

Fuhuşa 11 tutuklama

Haber Alanya, 25 Mart 2009

ALANYA polisinin düzenlediği eş zamanlı operasyonlarda yakalanan 26 kişiden 11'i tutuklanarak cezaevine gönderildi. Alınan bilgiye göre, polisin operasyonları çerçevesinde dün gözaltına alınan ve ``Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, örgüte üye olmak, fuhuşa aracılık etmek, fuhuşa yer temin etmek, suç örgütünün faaliyeti çerçevesinde insan ticareti yapmak`` suçlarından adliyeye sevk edilen Alper A. (37), Mehmet Ali B. (34), Ercan M. (21), Nesire Ü. (27), Ali Ö. (49), Nurcan G. (40), Nurettin E. (45), Tahir A. (29), Recep Ö. (23), Nurcan D. (34), Muharrem G. (31), nöbetçi mahkeme tarafından tutuklandı. Erhan Ş. (24) tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı. Operasyonlarda fuhuş yaptıkları gerekçesiyle gözaltına alınan 4 Türk kadın savcılık talimatıyla serbest bırakılırken, 14 yabancı uyruklu kadın, Antalya Emniyet Müdürlüğü Yabancılar Şubesi`ne gönderildi. Alanya`da polis, uzun süredir devam eden istihbarat ve takip çalışmaları sonucunda bazı ev ve iş yerlerine eş zamanlı operasyonlar düzenlemiş, bu operasyonlarda 17`si kadın 26 kişi yakalanmış, bu kişilerden 3`ü kadın 12`si adliyeye sevk edilmişti.

